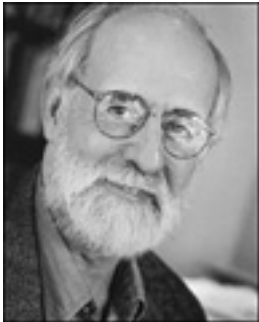

(Monde diplomatique)

У прошлом веку само су два председничка избора истински изменила амерички политички пејзаж. Победа Френклина Рузвелта 1932. године, која је Демократској странци обезбедила предност за читаву генерацију, и избор Роналда Регана, 1980, који је земљу ставио под републиканску хегемонију, током наредних 28 година. Мада је још рано да се то са сигурношћу тврди, улазак Барака Обаме у Бели кућу можда означава почетак новог периода превласти демократа.

Наравно, Обама је победио са 7 одсто разлике (52,7:45,9 одсто), што и није нека велика предност. Али, ни убедљива победа није обавезно знак неке друштвене промене, довољно дубоке да партији обезбеди дугорочну предност. 1964, Линдон Џонсон је прегазио Бери Голдвотера, са 23 одсто разлике (61:38 одсто); Ричард Никсон је 1972. победио Мекгаверна са истом предношћу (60,6 према 37,5 одсто). Али, четири године после ових тријумфалних победа у Белој кући нашао се кандидат противничке странке.

Обрнуто, избори добијени са скромном разликом могу започети револуционарну промену политичког пејзажа. Најречитији пример за ову тезу јесте Роналд Реган који је после победе од само 9 одсто из основа променио америчку политику схвативши федералну власт као „проблем а не као решење”. Током четврт века, неолибералне идеје које је он заступао доминирале су идеолошким пејзажом, и на сваким изборима у том периоду, демократи су били принуђени да се с републиканцима боре на њиховом терену. Вилијам Клинтон, једини демократа који је изабран између 1980. и 2008, то је имплицитно признао када је 1996. изјавио да треба престати са „ослањањем на државу”. У том смислу, Барак Обама је са разлогом тврдио у јануару ове године, изазвавши незадовољство своје странке, да је „Роналд Реган извршио већи утицај на земљу од Била Клинтона”.

Међутим, важност Реганове победе постала је видљива тек четири године касније када је Волтера Мондејла потукао са 18 одсто разлике (59 према 41 одсто). Дакле, тек ћемо на крају првог Обаминог мандата сазнати да ли је његов избор стварно био преокрет.

Да ли ће Демократска странка владати још 20 година?

Пише: Џером Карабел
четвртак, 18 децембар 2008 21:23

Постоји више елемената који већ сад омогућују да тако нешто тврдимо. У ствари, више него пука реакција на финансијску кризу (рат у Ираку имао је велики утицај на примарним изборима) ова победа представља резултат значајних тенденција које указују на појаву демократске већине која ће бити у стању да дугорочно задржи власт. У том смислу, посебно треба истаћи следећих 6 тачака:

Млади

Млади су за Обаму гласали у до сада невиђеном обиму: он је добио 66 одсто бирача доба од 18 до 29 година, гласало је за Обаму, а 32 одсто за Џоа Мекејна. Велика политичка престојавања увек своју снагу налазе у младима а одлучивање за одређену странку догађа се у младости и ретко када се мења. Генерација која је 1932. Рузвелта довела на власт наставила је да гласа за демократе све до краја 60-их година. Појава Реганове генерације почетком 80-их омогућила је републиканцима да дуго доминирају политичким животом земље. Чини се да гласање 2008. потврђује тенденцију која иде у прилог демократама: последњи републикански кандидат који је однео гласове младих био је Џорџ Буш 1988, и то са предношћу од само 5 одсто.

Хиспаноамеричка популација

Становништво хиспаноамеричког порекла, које пролази кроз снажан демографски развој, одлучило се за демократски табор, па је Обама овде победио са 66 одсто према 32 одсто, настављајући тенденцију код претходног председничког демократског кандидата Џона Керија (58 према 43 одсто). Пошто је ова популација била шокирана начином на који републиканци решавају питање имиграције, поменуто опредељење има изгледа да остане трајно. А хиспаноамерички гласови имаће још више значаја у америчком политичком животу. Удео ове популације у укупном броју становника, 2000. био је 12,5 одсто, а очекује се да у 2020. достигне 20, а у 2050. чак 30 одсто. Изборна одлука младих Хиспаноамериканаца који су гласали за Обаму, у више од 76 одсто посебно је узнемиравајућа за републиканце.

Историјска упоришта

Обама је прекинуо са једном структуралном тенденцијом опасном за демократе, у којој

су они губили своја историјска упоришта. Због свог малог демографског раста, државе Њујорк, Пенсилванија, Илиноис, Мичиген и Масачусетс по свој прилици до 2012. изгубиће доста бирача. У одсуству значајнијег напретка у републиканским државама, ово опадање може да поткопа темеље Демократске странке. Али, Обама је померио изборне границе, победивши на Флориди, Вирџинији, Колораду и Невади, државама које одликује велики демографски раст. Исто тако, остварио је добре резултате и у другим Републиканским упориштима, попут Монтане. Демократи су тако показали да су у стању да направе напредак и добију на свим местима, нарочито на југу земље и у области Стеновитих планина. То се не може рећи за републиканце који су поражени на североистоку, и западној обали.

Пензионери

Појаве коју демографи означавају изразом „смена генерација” додатно ће поткопати изборну базу републиканаца. Мекејн је најбоље прошао код људи старијих од 65 година, где је победио Обаму са 53 према 43 одсто. Али, време ће неумитно смањити значај људи овог доба, а генерација рођена после Другог светског рата упркос тенденцији старијих људи да гласају за десницу, није баш поуздан ослонац Републиканске странке.

Неодлучни бирачи

Обама је направио продор код неодлучних. Убедио је 52 одсто „независних” који данас представљају 29 одсто изборног тела и 60 одсто „умерених” [\(1\)](#). Он је превазишао Регана који је 1980. окупио 55 одсто „независних” али само 49 одсто „умерених”. Ако се ови резултати потврде не изборима 2012, и касније, они ће представљати значајан допринос јачању демократске већине.

Високообразовани бирачи

Већ дуже времена, на више избора, републиканци губе предност код бирача са високом школском спремом. Ова тенденција је наглашена 2008, па је Обама добио 53 одсто гласова у овом бирачком телу. Године 1988. републиканци су у овој категорији бирача водили са 13 одсто предности (56 против 43 одсто) јер је ову странку подржавала средња класа која се традиционално опредељује за републиканце. Међутим, током

Да ли ће Демократска странка владати још 20 година?

Пише: Џером Карабел
четвртак, 18 децембар 2008 21:23

последњих 20 година ствари су се промениле и довеле до садашњег стања, Особе са високом школском спремом представљају 45 одсто гласача и имају врло висок степен учешћа на изборима. Ако постоји неко бирачко тело које републиканци не би требало да изгубе, онда су то високообразоване особе.

Ове тенденције указују да већина која се окупила око демократа 2008. има добре изгледе да ојача на следећим изборним надметањима. Наравно, одређени фактори који су допринели победи Обама – изузетна непопуларност Бушове администрације, гигантске размере финансијске кризе, рат у Ираку и харизма кандидата – на следећим изборима неће бити актуелни. Али, постоји још један чинилац од капиталне важности: идеолошка криза са којом се сада суочава Републиканска странка чије је инстинктивно неповерење према држави после Регана прерасло у ирационалну мржњу. Недавни догађаји и светске катастрофе коју су они изазвали у великој мери су угрозили неолибералну догму. Дивљање урагана Катрин, и пропаст на Волстриту, показали су да је Сједињеним Државама више него икад потребна јака и делотворна влада, главни темељ америчког прогреса у последњих 100 година.

Ништа не доказује да ће Обама и демократи искористити ову историјску прилику, али могућност да се прогресистичким идејама опет обезбеди централно место врло је велика. Ако буду успели у свом науму, историчари ће 2008. поредити са 1980, годином у којој је једна изборна победа означила почетак фундаменталне преоријентације америчке политике.

(Jerome Karabel, професор социологије на универзитету Калифорније, Беркли. Аутор књиге *The Chosen: The Hidden History of Admission and Exclusion at Harvard, Yale and Princeton*, Boston, Houghton Mifflin, 2005)

Фусноте:

1. Независни су они Американци који у моменту уписивања на бирачки списак и бирања политичког опредељења (овај се избор захтева ради одређивања примарних избора странке у којој учествују) не одлучују ни за кога. Категорија „умерених”, као и категорије „конзервативаца” или „прогресиста”, утврђују се преко испитивања јавног мњења.